

REDENGEVENDE OMSCHRIJVING

TORENALLEE 45

Datum aanwijzingsbesluit: 04-06-2024
Grondslag: Gemeentelijk monument overeenkomstig
Erfgoedverordening Gemeente Eindhoven
Monumentnummer: GM0483

BASISGEGEVENS

Adres	Torenallee 45
Stadsdeel	Strijp
Perceelnummer	STR03 C 540
Categorie	Industrie/NUTS
Bouwtype	Bedrijfsgebouw
Bouwjaar	1946-1948
Architect	J.R. Bouten (Philips ingenieurbureau)
Opdrachtgever	Philips N.V.
Bouwstijl	Zakelijkheid
Kunst	-
Huidige functie	Glasgebouw (bedrijfsverzamelgebouw)
Oorspronkelijke functie	Onderdeel van glasfabriek Philips (gebouw SWA)
Aard van bescherming	De bescherming heeft betrekking op het gehele uit 1946-1948 daterende bedrijfs- gebouw, inclusief het interieur. De aan de oostzijde van het gebouw aanwezige luchtbrug is een jongere toevoeging en valt buiten de bescherming.
Onderdeel complex	-

EINDHOVEN

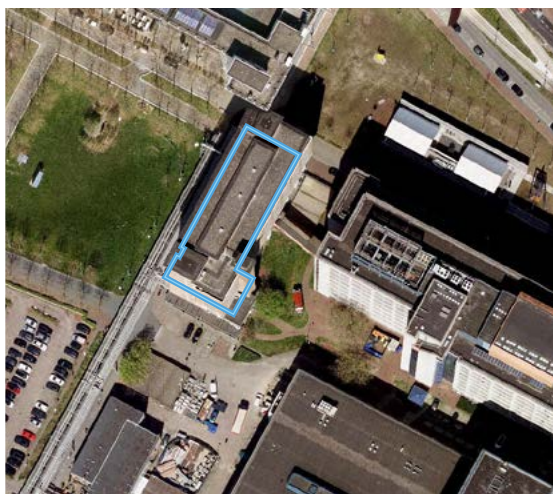
OMSCHRIJVING

Omschrijving

In zakelijke trant uitgevoerd fabrieksgebouw uit 1946-1948, gebouwd op Strijp S als gloeilampen/glasfabriek ter uitbreiding van de dan al bestaande glasfabriek van Philips.

Motivering

Het object, bestaande uit een voormalige glasfabriek (gebouw SWA) van Philips uit 1946-1948, voldoet aan onderstaande criteria en is derhalve beschermenswaardig als gemeentelijk monument Eindhoven.

Torenallee 45 betreft blauwe contour

Aanvullende foto's

Zicht op de linker zijgevel (noordgevel) met situering met omiggende gebouwen.

Zicht op de voorgevel (westgevel).

Zicht op de linker zijgevel (noordgevel).

Zicht op de achtergevel (oostgevel) met hoger uitgevoerde liftschacht.

Zicht op de achtergevel (oostgevel) en rechter zijgevel met luifel (zuidgevel).

Waardering

Architectuur-, bouw-, en kunsthistorische waarde

Het in zakelijke trant uitgevoerde fabrieksgebouw uit 1946-1948 is in hoofdvorm en detaillering (exterieur) een gaaf voorbeeld van fabrieksbouw op Strijp S in de jaren 1940. Door de toepassing van inspringende, uitspringende en in hoogte verspringende geveldelen en de als setback uitgevoerde negende verdieping, is een levendig en expressief geheel ontstaan. Dit wordt versterkt door betonnen accenten in de verder bakstenen gevels met stalen ramen.

Stedenbouwkundige en/of ensemblewaarde

Het pand is het laatste restant van de verder grotendeels gesloopte glasfabriek (1915) op Strijp S en vormt een belangrijk historisch en sterk beeldbepalend element voor de directe omgeving. Dit wordt versterkt door de markante vormgeving met bakstenen gevels, deels in het zicht gelaten betonconstructie en afwisselende geveldelen.

Cultuurhistorische waarde

Het in de periode 1946-1948 gebouwde en negen bouwlagen tellende fabrieksgebouw benadrukte het belang van de reeds bestaande glasfabriek (1915) voor Philips. Het is illustratief voor de ontwikkelingen in de gloeilampenfabricage in de vroege naoorlogse periode en bovendien één van de laatste nog goed herkenbare relictten van de glasfabricage door Philips op Strijp S.

Gaafheid en herkenbaarheid

Het gebouw verkeert in een gave en zeer herkenbare staat. Met name in het exterieur bleef het zowel op hoofdlijnen als in detail goed behouden, ook na sloop van de oorspronkelijke laagbouw. Inwendig onderging het interieur in de loop der tijd wat veranderingen. Het oorspronkelijke concept, met grotendeels ongedeelde ruimtes (vrij in te richten), twee trappenhuisen en twee liftschachten is evenwel nog goed herkenbaar aanwezig.

Zeldzaamheid

Als nog goed herkenbaar en gaaf onderdeel van de verder vrijwel geheel gesloopte Philips glasfabriek, gebouwd in de periode 1946-1948, heeft het gebouw zeldzaamheidswaarde voor Eindhoven.

Conclusie tot aanwijzing

Het object, bestaande uit een voormalige glasfabriek (gebouw SWA) van Philips uit 1946-1948, voldoet aan de bovenstaande criteria en is derhalve beschermenswaardig als gemeentelijk monument Eindhoven.

Beschrijving

Ontwikkelingsgeschiedenis

Het gebouw dat tegenwoordig bekend staat onder de naam Glasgebouw werd in 1946-1947 gebouwd voor Philips als fabriek voor de productie van glas voor gloeilampen, naar ontwerp van architect J. Bouten. De productieactiviteiten waren gehuisvest in de onderste helft van het gebouw, terwijl de lagen vier tot en met zeven werden gebruikt voor opslag van de diverse glasproducten. In de bovenste laag waren de kantoren voor de directie ondergebracht. In eerste opzet bestond het gebouw uit een negenlaags hoogbouw en een tweelaags laagbouw. Deze laagbouw, die de aansluiting vormde op de oudere gebouwen van de glasfabriek, is tegenwoordig niet meer aanwezig. Tijdens verbouwing van

het glasfabriekscomplex eind jaren 1950/begin 1960 bleef het onderhavige gebouw nagenoeg onveranderd. Op de begane grond de expeditie gevestigd, op de eerste verdieping vond de nabewerking van de ballons plaats. Beide bouwlagen waren ongedeeld. De bovenste verdieping met de omlopende balkons was bestemd voor de directie. Eind jaren 1970/begin jaren 1980 werd de negenlaags hoogbouw van de fabriek verzelfstandigd. Daartoe werden alle aanbouwen gesloopt. De gevels werden waar nodig (conform de oorspronkelijke architectuur) aangeheeld en het gebouw werd opnieuw ingericht. Een nieuwe entree werd gerealiseerd in de voorgevel (westgevel), ter vervanging van de oude toegang in het zuidelijke trappenhuis (nu een venster). De toegangen tot het laadperron in de zuidgevel werden (deels) dichtgezet en (deels) vervangen door nieuwe openingen met passende invullingen.

In de jaren 1990 trok Philips zich langzaam terug uit Eindhoven en Strijp S. Na het vertrek van het bedrijf werd Strijp S herontwikkeld tot broedplaats voor de creatieve sector. Het voormalige SWA gebouw, nu beter bekend als Glasgebouw, is recent gerenoveerd en doet tegenwoordig dienst als bedrijfsverzamelgebouw. Het biedt plaats aan ongeveer 85 bedrijven.

Situering en ruimtelijke context

Het gebouw ligt in de zuidelijke helft van het door Philips ontwikkelde industriepark Strijp S. Het is vrijstaand gesitueerd aan de zuidzijde van de Torenallee en oostzijde van de Professor Horowitzstraat. Hier maakt het deel uit van een ensemble van historische Strijp S gebouwen (onder andere het Klokgebouw en Veemgebouw), waartussen in de loop der tijd ook nieuwe fabrieks-, en bedrijfsgebouwen verrezen. Lange tijd sloot het gebouw met een tweelaags bouwdeel aan op de resterende oudbouw van de glasfabriek. Zowel de laagbouw als de resterende oudbouw zijn inmiddels niet meer aanwezig, waardoor het gebouw, behoudens een jongere luchtbrug in de achtergevel, nu geheel vrijstaand is. Voor de gevel aan de Garagestraat staat een constructie met stalen portalen voor leidingen (waarschijnlijk daterend uit de jaren 1980).

Gebouwbeschrijving

Hoofdvorm

Het gebouw heeft een betonskelet en is opgetrokken op een rechthoekige plattegrond. Het omvat negen bouwlagen onder een in hoogte verspringend plat dak. De constructie van de eerste acht lagen bestaat uit betonnen paddestoelvloeren, terwijl de constructie van de negende bouwlaag bestaat uit dragende (bakstenen) gevels, betonnen kolommen, moer- en kinderbinten en een plat dak. De middenbeuk is verhoogd tot een lichtbeuk. Door de toepassing van inspringende, uitspringende en in hoogte verspringende geveldelen en de als setback uitgevoerde negende verdieping, is een levendig en expressief geheel ontstaan. Dit wordt versterkt door in beton uitgevoerde accenten binnen de verder in gele baksteen (Noors verband) uitgevoerde gevels. Deze gevels zijn deels tussen de betonnen randkolommen geplaatst (ter plaatse van de onderste drie bouwlagen) en deels rondom de constructie aangebracht (overige verdiepingen). Ter plaatse van de vierde tot en met achtste bouwlaag zijn de gevels overwegend naar voren springend uitgevoerd, ten opzichte van de onderliggende en bovengelegen bouwlaag. De noordwestelijke en zuidwestelijke hoeken van het gebouw worden geaccentueerd door de twee hogere trappenhuisen, waarvan de vlakke gevels aansluiten op de gevels van de onderste drie bouwlagen en van de achtste verdieping. Aan de zuidzijde bevindt zich een betonnen luifel ter plaatse van een voormalig laad- en losperron. In de achtergevel (oost) vormt de risalerende en hoger uitgevoerde liftschacht een opvallend accent. Links van de liftschacht bevindt zich een platgedekt 2-laags bouwdeel, dat aan de zuidzijde aansluit op het laad- en losperron. De gevelopeningen bevatten vrijwel overal nog de uit de bouwtijd daterende stalen invullingen met roedenverdeling, veelal onder een betonnen latei en voorzien van een bakstenen lekdorpel.

Exterieur

De westgevel heeft een nagenoeg geheel symmetrische opzet en indeling. De zeven traveeën tellende middenpartij wordt geflankeerd door de twee hoger uitgevoerde trappenhuizen. Ter plaatse van deze trappenhuizen én in de eerste drie bouwlagen en de negende bouwlaag ligt de gevel terug ten opzichte van de gevel van de middenpartij in de vierde tot en met achtste bouwlaag. De westgevel bevat ter plaatse van beide trappenhuizen een verticale en over acht bouwlagen doorlopende vensterpartij met stalen roedenraam onder een betonnen latei. Daarnaast is in elke bouwlaag een bescheiden venster met (overwegend 4-ruits) roedenraam aanwezig. De oorspronkelijke toegang tot het zuidwestelijke trappenhuis is gewijzigd in een venster. Links hiervan is een nieuwe entree onder een luifel gerealiseerd. De entree tot het noordwestelijke trappenhuis en tot de oorspronkelijk naastgelegen tweede liftschacht zijn nog wel aanwezig, met gewijzigde toegangsdeuren. De zeven traveeën tellende middenpartij bevat (behalve de nieuw aangebrachte entree in de eerste bouwlaag) in de eerste drie bouwlagen tussen de betonnen kolommen forse vensters met stalen roedenramen. Ter hoogte van de vierde tot en met achtste bouwlaag zijn steeds liggende vensters met stalen roedenramen uitgevoerd. Deze worden herhaald in de negende bouwlaag.

De oostgevel bevat ter plaatse van de tweede travee van links de risalerende liftschacht. De zeven traveeën rechts hiervan bevatten in de eerste drie bouwlagen tussen de betonnen kolommen forse vensters met stalen roedenramen. Net als in de westgevel zijn de hierboven gelegen bouwlagen voorzien van liggende vensters met stalen roedenraam. Ter hoogte van de setback (negende bouwlaag) bevat de gevel links van de liftschacht behalve een venster ook een balkontoegang met stalen deur met roedenraam. Het risalerende tweelaags bouwdeel links van de liftschacht bevat in de eerste bouwlaag een secundaire toegang met dubbele stalen deuren met ruit in een portiek, en een venster met stalen roedenraam. In de tweede bouwlaag is een fors venster met stalen roedenraam aanwezig.

De zuidgevel heeft een sterk asymmetrisch karakter, met rechts het tweelaags en op de achtergevel aansluitende platgedekte bouwdeel, en een risalerend geveldeel ter hoogte van de vierde tot en met achtste bouwlaag. De gevel is ter plaatse van de eerste bouwlaag voorzien van een betonnen luifel boven een laadperron. Onder de linker helft van deze luifel is een stalen constructie zichtbaar. Mogelijk is deze helft in een later stadium toegevoegd. Onder de rechter helft van de luifel bevonden zich vier laad- en los ingangen, twee per travee. De twee geheel rechts zijn vervangen door een gevelopening met stalen roedenraam en enkele deur. In de travee links hiervan zijn de twee toegangen verdwenen en vervangen door metselwerk. Onder de linker helft van de luifel is een door een betonnen kolom gedeeld liggend venster aanwezig met twee stalen roedenramen. Deze wordt hierboven nog tienmaal herhaald. Rechts in de tweede en derde bouwlaag zijn forse vensters met stalen roedenramen uitgevoerd en het hierboven risalerende geveldeel bevat per bouwlaag een liggend venster met stalen roedenraam. Dit venster wordt herhaald ter plaatse van de setback (negende bouwlaag).

De noordgevel heeft ook een asymmetrische opzet en indeling, met geheel rechts een opgaande reeks van in totaal tien vensters met stalen roedenraam. Geheel links in de eerste bouwlaag is een oorspronkelijk venster gewijzigd naar een toegang en rechts hiervan bevindt zich een niet oorspronkelijk venster met enkelruits raam. Tussen de twee betonnen kolommen is in de tweede en derde bouwlaag een fors venster met stalen roedenraam uitgevoerd. In het risalerende geveldeel hierboven (vierde tot en met achtste bouwlaag) is per bouwlaag een liggend venster met stalen roedenraam opgenomen. Dit venster wordt herhaald ter plaatse van het geveldeel van de setback (negende bouwlaag).

Interieur

In het interieur bleef de betonconstructie over het algemeen goed in het zicht. De trappenhuizen en twee lichtschachten behoren tot de oorspronkelijke indeling. Voor het overige zijn de diverse bouwlagen voorzien van een nieuwe indeling. Afgezien van de betonconstructie, de twee trappenhuizen met betonnen trap en stalen leuning en de toegangen tot deze trappenhuizen met overwegend de oorspronkelijke stalen deuren, zijn er geen noemenswaardige interieurafwerkingen/elementen aangetroffen.